

Награѓене и похваљене песме са литерарне
смотре Четрнаестих југословенских сусрета
другарства „Братство-јединство“ 1982.

Радован Цветковски

НА ЕДИНАЕСЕТМИНАТА ОБЕСЕНИ ПРВОБОРЦИ

*И при помислата на вас
во нашите срца зарежува болка.
Зборот ваш ко кремен јак
духот во нас го крева.*

I

*Зад кој збор, зборот ваш да го барам,
зад која болка, болка в срце да ставам,
леле, збору, голем збору непрекршен,
леле, болко, голема болко,
в заби безбројпати прекасната.*

*И затвори,
и карцери
и камшици —
и пак — НЕ!*

*Бесилки мрачни —
една,
три,
пет,
девет,
единаесет,
и пак — НЕ!*

*И пак кремен — камено молчење
по душа врагот што го сече.
Духот на Делчев, на Карев
в срце остана да тече.*

II

*Зад кој збор, зборот ваш да го барам,
зад која болка, болка в срце да ставам,
леле, збору, голем збору непрекршен,
леле, болко, голема болко,
в заби безбројпати прекасната.*

А бевте еднаесет
на еднаесет бесилки грозни,
рака целатска што ве прати,
таа рака да капнеше да би,
да капиеше. . .

И сите бевте исти —
со погледи строги,
загрижени,
смели,
чесни,
на Партија и Тито верни!

И сите бевте исти —
сабји во зборот,
месо и коски што сечат
и куршуми што решетат
за на сека порта соицето да чука.

III

Зад кој збор, зборот ваш да го барам,
зад која болка, болка в срце да ставам,
леле, збору, голем збору непрекршен,
леле, болко, голема болко,
в заби безбројпати прекасната.

На кого од вас и да се сетам —
на Ѓорѓи,
на Кочо,
на Блаже —
ножеви кремени
по срце ме сечат.

На кого од вас и да се сетам —
на Јонче, на Бориза,
на Симо, на Кице —
пред мене месец ноември
студени пејсажи слика.

На кого од вас и да се сетам —
на Чесното, на Јоше,
на Ивањушка, на Сотката —
Среде пролет мразеви ме мрзнат.

IV

Зад кој збор, зборот ваш да го барам,
зад која болка, болка в срце да ставам,
леле, збору, голем збору непрекршен,
леле, болко, голема, болко,
в заби безбројпати прекасната.

На кого од вас да се сетам?
На кого?
На вас, првите тројца?
Тогаш
поле в јули
кај зрее клас гледам
и бран од море в незапир што се крева.
Во тој зрееж
од полето наше
три класја
врагот во една вечер закла.

На кого од вас да се сетам?
На Борица ли?
Штом присет на него фрлам,
песната
„Лежи другарот наш мртов е сега“,
в липтежен шепот
соборци драги преполни јад
последни в блока ко денес да пеат,
в срце сама отвора кат.

На кого од вас да се сетам?
На Симета ли?
Зборови ко куршуми в уши ми сунат:
„Оваа борба бара и скапи жртви.
Победата е на наша страна.
Да им кажеш дека јас умирам,
ио ние сите нема да загинеме“.

На кого од вас да се сетам?
На Чесното ли?
Не можем, а да не слушам тогаш:
„Другари, не ме заборавајте!“

На кого од вас да се сетам?
На Ивањушка ли?
Штом в мисли ликот негов ми се мерне,
„Интернационалата“ заглушува в мене.

На кого од вас да се сетам?
На Сотката ли?
Зборот негов в срце штом го сетам,
свет по вик
в уши ко сега да кани:
„Да живее Партијата!
Другари, бидете храбри!“
И сам живот го згасна,
а не раката крвничка гнасна.

V

Зад кој збор, зборот ваш да го барам,
зад која болка, болка в срце да ставам,
леле, збору, голем збору непрекршен,
леле, болко, голема болко,
в заби безбројпати прекалната.

На кого од вас и да се сетам
слики тажни в очи се гнездат.
Ноќ. Единаесет бесилки в ред.
Од нив крвави единаесет јам
залобило ми се смеат.

Другари простум в келии десет
молкум исправени стојат,
в прошка болката ваша
со вас напољу ја делат.

О, болко, да би не дошла,
никогаш да би не дошла!
Во срцата наши
ние за тебе никакво немаме место.

О, збору, збору непрекршен,
зад зборот ваш зборот непрекршен го наоѓаме,
зад зборот наш зборот непрекршен го чуваме
врагот за да го простреламе.

VI

Зад кој збор, зборот ваш да го барам,
зад која болка, болка в срце да ставам,
леле, збору, голем збору непрекршен,
леле, болко, голема болко,
в заби безбројнати прекалната.

На кого од вас и да се сетам
секое утро штом Црн Мост го врвам,
зборот ваш зад збор штом го барам,
болката зад болка штом је ставам,
нескршен и јае во зборот за да бидам,
во мене спомени дамни
слика в мисла ми ткаат
и сонца на исток
зад ридови што се искрат
деновите, деновите кога доаѓаат.

Миодраг Раичевић

ЉИЉА БРИК НА ТРГУ МАЈАКОВСКОГ ХРАНИ ПТИЦЕ

доста је било пуцања у празно
поподневних шетњи
искреног смеха гипсаних пајаца
у лоше аранжираним изложима

у наслеђе ти не остављам
р е в о л в е р
него ведро чело

свет је ионако препун
оних који се мрзе

Мартин Лебинец

ТЕЖАКИ

Насечкај траву,
положи в јасле,
пушчај теле под краву!
Марва је прва,
нацепли дрва,
на плеј пристави шчаву!
Зготови, подоји,
пишчоке напоји,
пристави ручек ву таву!
Гда треба јести
нема час сести...

Доклеч бу овог света и века
навек бу текла мокра река
и тежак се за својем послом журил,
до саме земле сфркнул и згурил.

Марија Родић

ЗАСТАНЕМО У ПРОЛЕЋУ

Застанемо у пролећу
у првом кукуреку, у првој висибоби
у првој љубичици.

Застанемо у првој власи траве
која се буди
у благим мирисним ноћима
у сјају најсјајнијих звезда
у цвету трешње
у љубавној игри голубова
у срцу које затрепери
и као да не знаш шта би.

Застанемо у љубавним паровима
и у љубавима које се тек рађају.

Застанемо
можда Амор
и у нас одапне стрелицу
нађимо времена за себе
застанемо понекад у пролећу.

Јелица Влајнић

ДОВИ

Дођи
и не чекај мој зов
дођи
и не плаши се мог ћутања
дођи
и не питај смеш ли
дођи
и не веруј ми
ако ти кажем
да те не волим.

Катица Поповић

Р У Д А Р

Напољу тиха летња ноћ, звездана и безгранична.
У утроби земље, у жаришту вулкана, дивовском
снагом рудари копају „црно злато”.

Чују се кораци гвоздене стоноге. По шинама мали
вагони пробијају се кроз утробу земље натоварени
умором рудара.

Боре се до изнемоглости, узвишени снагом духа.
Из неисцрпног рудника извлаче своју снагу.

Данашњи дан је одређен.

Млади рудар одлази кући. У ружичастој магли јутра
чуо се само уморни бат његовог корака.

После напорног рада чека га огњиште, мило и
топло, и испружене руке његове деце.

У том тренутку, потпуно сам, разумео је радост
која се слива с неба у јутарњи зрак. Тело ми духом
постаде чило, ноге лакше, из очију му сан
одлепрша са првим дашком ветра.

Осмех девојчице поста као сунце које бљешти
на врховима таласа.

Све је лепо у новом дану, све је мирно и спокојно.

Склопи уморне очи.

Јаворна Хамовић

ЗА НАС, ЗА ТЕБЕ, ЗА МЕНЕ

За младост, за космос мира и јединства,
за звезде што се круне у цветове на Балкану,
за житнице и сува лишћа од младалачких писама,
за пропланке детињстава, за једра слободе,
за поруку ведрине младости у којој песма расте,
за нас,
за тебе,
за мене.

За нас, године у којима из револуције песме расту.
Југославија се додирује срцем,
у срцу благе очи са осмехом доброте и јутром историје,
у срцу Тито.

За нас, вечито млад, као сусрет од росе и мајских
каранфила

Смреке миришу на партизане
логорске ватре у вечерима умивеним биљем,
Четврти краљевачки батаљон,
пупољци од петокрака, кресива од идеја,
октобарског Краљева,
поруке младости на крагујевачком часу историје.

Певају градови у димњацима фабрика, огњишта се на
муњама греју,
домовино, ти си као свитање, као црвени барјак на
мосту бескраја.

Триглав окреће сребрни врх трептају Охрида,
Морава у бисерном врту Горског Котара,
за нас зенице од истине и правде.

Рад, рад, подиже се дизалица у зеленом седлу,
брда су у гранама хидроцентрале,
са срнама од електричне струје,
омладинске радне бригаде
и загрљај ауто-путева на тлу наших живота.

Ми смо потомци оних који су бранили слободу
од царевина и захукталих метака.
Данас од цвећа и лепоте правимо чуда,
празничне венце у векове уграђујемо,
за нас, за тебе, за мене,
Сунце се дружи са младим липама,
континенте рукује слобода,
ми смо грм од ружа и снага,
мисли од белог усијања,
песници ветра над равницом и зато певамо јер
За нас, за тебе, за мене,
долази поздрав и шаљемо поздрав,
долази дан као младост
долази празник.

Марија Сабо — Познић

П О Г Л Е Д А Ј

Погледај,
поред нас
дани чекања,
одлутала цеста
без пролазника,
долазе кише
и вјетрови хуче,
погледај,
а нема нас нигдје.

Фрањо Беровић

СИЛНИМА

Да ли чујете вапај,
о силни,
са грובה жртава ваших?
„Мир! . . . Мир . . .“

Зар вас не плаши
збор лешева трулих
и богаља живих —
суда вашег дело?!
„Мир! . . . Мир . . .“

То гробови
певају опело —
живима!

А ви сте глуви, а ви сте слепи
у безумљу својих дела
на патње, на муке,
што су ваше руке
нанеле, о силни!

Зар су вам очи огрезле у крви
а уши обнечуле
у самртном хропцу прошлости?
„Мир! . . . Мир . . .“

Отворите камена срца
и сперите крв
што вам се врела
на рукама још пуши,
јер и вас ће да угуши
пепео неостварених жеља наших!
„Мир! . . . Мир . . .“

Да ли чујете тај зов,
о силини,
са грובה жртава ваших?
„Мир! . . . Мир . . .“

И зар вас ни мало не плаши
судба народа свих
што надом кличу:
„Мир! . . . Мир хоћемо!“